

İş dünyası AB'nin "Made in Europe" çerçevesine sevindi

Türkiye-Avrupa Birliği

Önceki gün açıklanan tasarı, Avrupa Parlamentosu ve AB Bakanlar Konseyi'nde görüşülerek sonuçlandırılacak

İKV dikkat çekti: Gümrük Birliği olsa da, AB ürünlerine yönelik ayrımcı uygulamaları gözden geçirmemiz gerekecek

Avrupa Komisyonu'nun "Made in Europe" kriterlerinde, AB'nin yakın ticaret ortaklarının da kapsama dahil edilmesini öngören yaklaşımı, Türk iş dünyasında memnuniyet yarattı. Muhatap özel sektör kuruluşu İKV'nin değerlendirmesine göre, "Türkiye'de üretilen ürünlerin de 'Made in EU' kapsamına dahil olmasına dair ümit ışığı belirdi." **TOBB** Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu**, taslakta Türk ürünlerinin "AB menşeli sayılmasını son derece önemli ve stratejik bir gelişme" olarak nitelerken, **İSO** Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "AB menşeli"nin ilke olarak "Türkiye'yi de kapsamasını sağlayan yasal zeminin teyit edilmiş olmasını **sanayiciler** olarak büyük bir memnuniyetle karşılıyoruz" dedi. ASO Başkanı

Seyit Ardic, bu sürecin "Türkiye-AB ekonomik entegrasyonunun daha ileri bir noktaya taşınması açısından önemli bir fırsat olacağını" ifade etti. **İTO** Başkanı **Şekib Avdagıç** işaret edilen yasal zeminle "Türkiye aleyhine rekabet avantajı oluşturma riski ortadan kalkacaktır" ifadelerini kullanırken, **DE-İK** Başkanı Nail Olpak da, "ürünlerimizin AB menşeli sayılması son derece önemli ve memnuniyet verici" dedi. /02

Türk iş dünyası AB'nin "Made in Europe" çerçevesinden memnun

Avrupa Komisyonu'nun **Sanayi Hızlandırıcı** Yasa tasarısı ile uygulanması planlanan "Made in Europe" kriterlerinde, AB'nin yakın ticaret ortaklarının da kapsama dahil edilmesini öngören yaklaşımı, Türk iş dünyasında memnuniyet yarattı. İktisadi Kalkınma Vakfı'nın açıklamasına göre, Türkiye'de üretilen ürünlerin de "Made in EU" kapsamına dahil olmasına dair ümit ışığı belirdi. İş dünyası temsilcileri peş peşe açıklamalarla kararın önemli ve stratejik bir gelişme olarak değerlendirdi.

Avrupa Birliği (AB), yerli üretimi artırmak amacıyla kamu alımlarında Avrupalı şirketlere öncelik tanıyacak "Made in EU" şartını getirecek planını açıkladı.

AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Stéphane Sejourne, AB **sanayisini** güçlendirmek ve istihdamı artırmak için hazırlanan **Sanayi Hızlandırıcı** Yasa teklifi hakkında düzenlediği basın toplantısında, daha önce "Made in Europe" olarak duyurulan ancak son anda "Made in EU" olarak değiştirilen girişim kapsamına, enerji yoğun endüstriler, alüminyum, çimento, çelik ve kimyasal ürünler ile otomobil endüstrisi, elektrikli araçlar, şarj edilebilir araçlar, kamyonlar ve otobüsler ile birlikte bataryalar, rüzgar türbinleri, elektrikli araçlar, iş pompaları, fotovoltaikler ve nükleerlerin dahil olduğunu anlattı.

Sejourne, her sektör için belirli bir sayı veya yüzde oranında Avrupa'da üretim şartı talep edebileceklerine işaret etti. Hangi ülkelerin "Made in EU" kapsamında yer alacağı konusunda Sejourne, bunun mütekabiliyet ilkesine ve ekonomik güvenlik değerlendirmesine dayalı olarak yürütülecek bir çalışma ile belirleneceğini ifade ederek, "AB ile bir ticaret anlaşması olan herhangi bir ülke dışlanmayacak. Kamu alımlarında karşılıklılık ilkesine bakacağız. Bu ülkelerle çeşitli **sanayi** sektörlerindeki bağımlılığa ve ekonomik güvenliğe bakacağız" dedi. Açıklamada, kurulların özellikle çelik, çimento, alüminyum, otomobil ve net sıfır teknolojiler gibi seçilmiş stratejik sektörlerle uygulanacağı ve uygun olduğu durumlarda kimya gibi diğer enerji yoğun sektörlerle de genişletilebileceği belirtildi.

"Ümit ışığı belirdi"

"Made in Europe" yasa tasarısının Gümrük Birliği ortaklarını da kapsadığı açıklandı. Tanıma, AB ile serbest ticaret anlaşması olan veya Türkiye örneğinde olduğu gibi Gümrük birliği olan ülkelerin dahil edilebileceği duyuruldu. Ancak AB tarafından henüz kimlerin katıldığı ve kimlerin ayrıldığına dair tam liste belirlenmedi. İktisadi Kalkınma Vakfı'nın konuyla ilgili değerlendirmesinde: "Türkiye'de üretilen ürünlerin de 'Made in EU' kapsamına dahil olmasına dair ümit ışığı belirdiğini" açıkladı. Vakfın açıklamasına göre, tasarıya göre uygulanması planlanan "Made in EU" kriteri AB'nin yakın ortaklarını da kapsayacak. Bu tanıma AB ile serbest ticaret anlaşması olan veya Türkiye örneğinde olduğu gibi Gümrük birliği olan ülkeler dahil edilebilecek. AB'nin serbest ticaret alanı veya gümrük birliği tesis eden bir anlaşma imzalamadığı ya da Kamu Alımları Anlaşması'na taraf olan ortaklardan gelen içerikler, ilgili anlaşma kapsamındaki Birlik yükümlülükleri çerçevesinde Birlik menşeli sayılacak. Buna göre Türkiye'deki ürün-

Sanayi Hızlandırıcı Yasa tasarısı

AB kamu alımları ve kamu desteklerini Avrupa'daki üretim kapasitesini güçlendirmek ve Avrupa'da üretilen temiz teknolojilere ve ürünlere olan rekabeti artırmak için stratejik olarak kullanmayı hedefliyor. Yasa tasarısı ile AB, GSYİH'sında %14 olan imalat **sanayisini** payını 2035'e kadar %20'ye çıkartmayı ve özellikle karbonsuzlaşma ve temiz teknolojilerde öncü sektörler yaratmayı hedefliyor. Kamu alımları ve kamu destek programlarında "Made in EU" ve düşük karbon tercihleri getirilerek çimento ve alüminyumdan batarya, güneş, rüzgar, ısı pompası ve nükleer gibi net-sıfır teknolojilere kadar Avrupa **sanayi** ürünlerine olan talebin artırılması amaçlanıyor. Çelik sektörü için pazar talebi yaratacak özel düşük karbon tercihleri öngörüldü.

Düzenlemeye, doğrudan yabancı yatırımları ile ilgili olarak, batarya, elektrikli araçlar, fotovoltaik ve kritik hammaddeler gibi stratejik sektörlerde 100 milyon Euro'yu aşan ve küresel üretim kapasitesinin yüzde 40'ından fazlasının tek bir üçüncü ülke tarafından kontrol edildiği büyük yatırımlar için en az yüzde 50 Avrupa istihdamı şartı getirilmesi planlanıyor.

lerin de bu tanıma dahil olması mümkün olacak. Bununla birlikte, Komisyon AB'de üretilen ürünlere ulusal muamele yapmayan yani ayrımcılık uygulayan üçüncü bir ülkeyi bu tanım kapsamından çıkarabilecek. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de üretilen ürünlerin Made in EU kapsamına girmesinde Gümrük Birliği ilişkisi belirleyici olacak. Ancak AB ürünlerine de ulusal muamele esas bulunuyor. Türkiye'de üretilen ürünlerin de "Made in EU" kapsamına dahil olmasına dair ümit ışığı belirdi. Ancak Gümrük Birliği olsa da, AB ürünlerine yönelik ayrımcı uygulamaları gözden geçirmemiz gerekecek. Yasa tasarısı bundan sonraki süreçte Avrupa Parlamentosu ve AB Bakanlar Konseyi tarafından görüşülerek sonuçlandırılacak.

Ancak Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın, "AB ile gerçekleştirilen istisnalar neticesinde, son yayımlanan taslakta 'AB menşeli' şartının Gümrük Birliği çerçevesinde ilke olarak ülkemizi de kapsamına sağlayan yasal zeminin **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası ile teyit edilmiş olması, ticari ilişkilerimiz açısından önemli bir adım teşkil etmektedir" açıklamasının ardından, Türk iş dünyası temsilcileri peşpeşe memnuniyetlerini duyurdular.

"Türkiye aleyhine rekabet riski ortadan kalkacak" |

Hisarcıklıoğlu: Önemli ve stratejik bir gelişme

■ **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu**, Avrupa Birliği'nin (AB) yeni **sanayi** politikası taslağında, Türkiye'nin Avrupa değer zincirinin ayrılmaz bir parçası olarak tanınmasını ve Gümrük Birliği kapsamında ürünlerin AB menşeli sayılmasını önemli ve stratejik bir gelişme olduğunu bildirdi.

Ticaret savaşlarının derinleştiği, jeopolitik risklerin arttığı bir dönemde kamu-özel sektör işbirliğiyle yürütülen etkin ticari diplomasiyi sonuç verdiğini belirten Hisarcıklıoğlu, "Avrupa Birliği'nin yeni **sanayi** politikası taslağında (Industrial Accelerator Act) Türkiye'nin Avrupa değer zincirinin ayrılmaz bir parçası olarak tanınması ve Gümrük Birliği kapsamında ürünlerimizin AB menşeli sayılması son derece önemli ve stratejik bir gelişmedir" ifadelerini kullandı.

Hisarcıklıoğlu, güncel hedefin ise bu taslağın, kazanımların korunarak yasallaşması olduğunu işaret ederek, şunları kaydetti: "Türkiye'nin Avrupa **sanayi** ekosistemindeki konumunun daha da güçlendirilmesi ve Gümrük Birliği'nin modernizasyonu dahil olmak üzere AB ile ekonomik entegrasyonun ileriye taşınmasıdır. Bu süreçte büyük bir çaba harcayan Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz."

Olpak: Ürünlerimizin AB menşeli sayılması memnuniyet verici

■ **Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak**, "AB'nin hazırladığı sürdürülebilir ve taslağını yayımladığı **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası" ve "Made in Europe" politikası çerçevesinde; Türkiye'nin Avrupa değer zincirinin ayrılmaz bir parçası olarak tanınması ve Gümrük Birliği kapsamında ürünlerimizin AB menşeli sayılması son derece önemli ve memnuniyet verici" ifadelerini kullandı.

Zamanın, güçlendirilmesi diyalogun, Türk toplumunun dinamizminin ve AB'nin dönüştürücü gücünün mevcut sorunların çözümüne yönelik yapıcı bir yol açabileceğini kaydeden Olpak, kamu-özel sektör işbirliğiyle yürütülen etkili ticari diplomasi çalışmalarının, özel sektör tarafını temsil etmekten ve bu sürecin parçası olmaktan mutluluk duyduklarını aktardı. Olpak, "Taslağın kazanımlarını yasa yasalama hedefi ve AB ile güncelleme ile olan konulara çözüm üretmek için ticari diplomasi faaliyetlerimize devam edeceğiz" değerlendirmesinde bulundu.

Avdağıç: Savunduğumuz çok önemli bir pozisyon

■ **İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekit Avdağıç**, şu ifadeleri kullandı: "AB **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası taslağında Türkiye'nin Gümrük Birliği çerçevesinde 'AB menşeli'

kapsamına ilke olarak alınması, iş dünyası olarak savunduğumuz çok önemli bir pozisyon. Teyit edilen yasal zeminle birlikte, 'Made in EU' menşeli üretim ve ticaret ağırları büyüyerek Türkiye aleyhine rekabet avantajı oluşturma riski ortadan kalkacaktır. AB ile ticaret Türkiye için vazgeçilmez karakterini koruyor. Dolayısıyla bu pazarın ihtiyaçlarına yönelik yüksek teknolojiyi yeni tedarik üssü olma hedefini, dış ticaret politikasının odağı haline getirmek zorundayız."

Avdağıç, Türkiye'nin AB üyeliğinin onaylanması, Türk vatandaşlarına vize serbestisi haklarının derhal verilmesi ve Gümrük Birliği'nin zaman kaybetmeden revize edilmesi gerektiğini vurguladı.

Eroldu: Taslakta yoruma açık hususlar bulunuyor

■ **Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Eroldu**, "Yayımlanan taslak, Avrupa Birliği'nin **sanayi** politikasını daha stratejik ve rekabet odaklı bir çerçeveye taşıırken, uzun zamandır beklenen 'AB Ürünü' tanımını da ortaya koymuş oldu. Türkiye'nin Gümrük Birliği çerçevesinde belirlenen politika kapsamına dahil edilmesi, otomotiv **sanayimizi** açısından memnuniyet verici bir gelişmedir" açıklamasını yaptı.

Cengiz Eroldu, "İlk yaptığımız değerlendirmeye göre Ticaret Bakanımızın açıklamasında belirttiği üzere, bu yaklaşım entegre tedarik zincirlerinin korunması açısından kritik bir adımı temsil ediyor. Taslak metinde, yoruma açık bazı hususlar bulunduğu ve otomotiv ana sanayi açısından dikkatle değerlendirilmesi gereken alanlar olabileceğini öngörüyoruz. Bu hususların, Ticaret Bakanlığımız ve Dışişleri Bakanlığımız ile yakın iş birliği içerisinde, Avrupa Komisyonu teklifinin AB Üye Ülkeleri ve Avrupa Parlamentosu'nda ele alınacağı süreçte açıklığa kavuşturulacağına inanıyoruz. Tasarının detaylı değerlendirilmesi ile birlikte tabloyu daha net olarak görebileceğiz" ifadelerini kullandı. Kamu alımları konusunda dikkat çeken OSD Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Eroldu "Kamu alımlarında da benzer bir yaklaşım görülmekte birlikte, AB ile bu alanda bir anlaşma yapmamış ve karşılıklı erişimi garanti altına almanın öncelikli ülkeler açısından kamu ihalelerine erişiminin sınırlandırılacağı yasa tasarısında belirtiliyor" dedi.

Bahçıvan: Yasal zemin teyit edildi

■ **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, "Son günlerde üzerinde hassasiyetle durarak farklı platformlarda dikkat çektiğimiz Avrupa Birliği'nde uygulamaya sokulmak istenen 'AB menşeli' konusunda; Ticaret Bakanlığımızın yoğun müzakereleri sonucunda, AB'den son yayımlanan taslakta 'AB menşeli' şartının

gümrük birliği çerçevesinde ilke olarak ülkemizi de kapsamına sağlayan yasal zeminin **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası ile teyit edilmiş olması sanayiciler olarak büyük bir memnuniyetle karşılıyoruz.

Ticari ilişkilerimiz açısından önemli bir adım olarak gördüğümüz teyit edilen bu yasal zemin ile birlikte, "Made in EU" menşeli üretim ve ticaret ağlarının ülkemiz aleyhine rekabet avantajı oluşturma riski büyük ölçüde ortadan kalkacaktır. Her zaman söylediğimiz gibi yeni dönemde hedefimiz güçlü müzakerelerle başta Gümrük Birliği'nin modernizasyonu ve vize sorunu olmak üzere her konuda AB ile ekonomik entegrasyonunun daha da güçlendirilmesini sağlamaktır. Bu konuyla ilgili olarak son günlerde büyük bir çaba gösterdiğini yakından takip ettiğimiz başta Ticaret Bakanımız Sayın Ömer Bolat olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz" açıklamasını yaptı.

Ardıç: Ticari diplomasi olumlu sonuç verdi

■ **Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Seyit Ardıç**, Avrupa Birliği'nin (AB) hazırladığını sürdürdüğü **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası taslağında, Türkiye'nin Avrupa değer zincirinin bir parçası olarak tanınmasını öngören düzenlemenin, ülke sanayisi ve ihracatı açısından stratejik ve olumlu bir gelişme olduğunu bildirdi. AB'nin hazırladığını sürdürdüğü **Sanayi Hızlandırıcı** Yasası taslağında, Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye'nin Avrupa değer zincirinin bir parçası olarak tanınmasını öngören düzenlemenin, ülke **sanayisi** ve ihracatı açısından stratejik ve olumlu bir gelişme olduğunu belirten Ardıç, "AB'nin gündemindeki 'Made in EU' yaklaşımının, ülkemiz **sanayisi** açısından yakından takip edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Taslak metinde, Gümrük Birliği kapsamında ürünlerimizin AB menşeli olarak değerlendirilmesine imkan sağlayan yaklaşımın yer alması, yürütülen yoğun temasların ve ticari diplomasiyi olumlu sonuç verdiğini göstermektedir" değerlendirmesinde bulundu. Ardıç, Türkiye'nin, otomotivden makineye, savunma **sanayisine** kimyaya kadar birçok sektörde Avrupa üretim ekosisteminin güçlü ve güvenilir bir paydaşı olduğunu işaret ederek, küresel ticarette korumacılığın arttığı, değer zincirlerinin yeniden şekillendiği bir dönemde bu adımı, Türkiye ile AB arasındaki **sanayi** ilişkisini derinleştireceğini vurguladı.

Gelecek dönemde, bu taslakla Türkiye'nin kazanımlarının korunarak, yasalara yansıtılacak çabaların arttırılarak devam etmesinin en büyük beklentileri olduğunu dikkati çeken Ardıç, şunları kaydetti: "Bu süreç, Gümrük Birliği'nin güncellenmesi başta olmak üzere, Türkiye-AB ekonomik entegrasyonunun daha ileri bir noktaya taşınması açısından da önemli bir fırsat olacaktır."

'Made in EU' taslağı umutlandırdı

AVRUPA Komisyonu, AB sanayisini güçlendirmek ve istihdam yaratmak amacıyla hazırladığı "Sanayi Hızlandırma Yasası" önerisini önceki gün kamuoyu ile paylaştı. "AB Ürünü - Made in EU" politikasına açıklık getiren taslağa göre yeni düzenlemeyle, bazı koşulların sağlanması halinde Türkiye'de üretilen ürünler de "AB menşei" kapsamında değerlendirilebilecek. Taslak ihracatçı tarafından memnuniyet verici bulundu.

Ticaret Bakanı Ömer Bolat, AB ile yürütülen temaslar sonucunda Türkiye'nin mevcut Gümrük Birliği çerçevesinde bu politika kapsamında tanınmasının sağlandığını açıkladı. Bolat, "Yakın diyalogumuzun

sonucunda, her iki tarafın yatırımları ve girişimlerinin devamlılığı ve Avrupa değer zincirlerinin rekabetçiliği açısından olumlu ve yapıcı bir karar olmuştur" dedi. İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan da Türkiye'nin dahil edilmesiyle yalnızca nihai ürünü değil, bileşen içeriğini, teknik uygunluğu da öne çıkardığını belirtti ve "Bu da Türk firmalarının tasarım, sertifikasyon gibi alanlarda kapasite geliştirmesini teşvik edecektir" diye konuştu.

Özellikle otomotiv sektörü açısından kritik olan kararın ardından Borsa İstanbul'da otomotiv hisselerinde yükseliş yaşandı. Ford Otosan ve Tofaş

Ömer Bolat

Erdal Bahçivan

hisseleri yüzde 3'ün üzerinde değer kazanırken ihracat ağı güçlü şirketlerde de artış görüldü. Otomotiv Sanayii Derneği (OSD) Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Erol, "Yayımlanan taslak uzun zamandır beklenen 'AB Ürünü' tanımını da ortaya koymuş oldu. Türkiye'nin gümrük birliği çerçevesinde belirlenen politika kapsamına dahil edilmesi, otomotiv sanayimiz açısından memnuniyet verici bir gelişmedir" dedi. konuştu. ● **Ekonomi Servisi**

Makale

Tuncer HATUNOĞLU

Türkiye'nin Kalkınmasında Dijitalleşmenin Stratejik Önemi

Dünya ekonomisi, hızla dijitalleşen üretim, hizmet ve ticaret ekosistemine doğru evrilmektedir. Yapay zekâ, büyük veri, bulut teknolojileri, nesnelerin interneti ve otomasyon gibi alanlardaki gelişmeler yalnızca iş yapış biçimlerini değiştirmekle kalmamakta; aynı zamanda ülkelerin rekabetçilik seviyelerini de belirlemektedir.

Bu bağlamda, Türkiye'nin sürdürülebilir kalkınma vizyonunda dijitalleşmenin rolü kritik önemdedir. İletişim Yazılım olarak **İstanbul Sanayi Odası** ile birlikte yürütülen ve 61 firmanın dijital olgunluk seviyelerinin incelendiği çalışmanın sonuçları, sanayimizin mevcut durumu ve gelişim alanları hakkında değerli bir tablo sunmaktadır.

Türkiye'de Dijital Olgunluğun Fotoğrafı

Çalışmaya katılan firmaların büyük bölümü metal, tekstil, kimya ve plastik sektörlerinde faaliyet göstermektedir. İşletmelerin %77'si B2B, %23'ü B2C iş modelinde yer almakta; çoğunluğu kendi ürün tasarımına sahipken, proje bazlı ve fason çalışan firmalar da önemli bir paya sahiptir.

Dijital dönüşüm boyutlarına bakıldığında en yüksek puanlar müşteri (1,94) ve operasyon (1,88) alanlarında toplanmıştır. Bu durum, firmaların müşteri ilişkileri yönetimi ve operasyonel süreçlerde dijitalleşmeye daha fazla yatırım yaptığını göstermektedir. Ancak en zayıf boyut veri (1,13) olmuştur. Verinin etkin toplanması, işlenmesi ve karar alma süreçlerinde kullanılmasına yönelik yetkinliklerin düşük olması, sanayimizin en önemli zafiyet alanı olarak öne çıkmaktadır.

Sektörel karşılaştırmada metal/elektronik sektörünün ortalamanın üzerinde olduğu, tekstil sektörünün

ise ortalamanın biraz altında kaldığı gözlenmiştir. İş yapış modelleri açısından B2B firmaların dijital olgunluk seviyelerinin B2C firmalara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Dikkat çekici bir bulgu da yan sanayi ve fason üretim yapan firmaların dijital olgunluk seviyelerinin, kendi ürününü üreten firmalardan daha yüksek çıkmasıdır.

Türkiye'nin Kalkınma Hedefleri Açısından Dijitalleşmenin Önemi

Türkiye'nin rekabet gücü, sadece düşük maliyetli üretime dayalı olmaktan çıkıp yüksek katma değerli, yenilikçi ve çevik üretim modellerine yönelmelidir. Bunun yolu dijitalleşmeden geçmektedir. Dijital olgunluk düzeyinin artırılması, sanayimizin küresel değer zincirlerinde daha üst basamaklara tırmanmasını sağlayacaktır.

Veriye dayalı iş modelleri, sürdürülebilir üretim, müşteri odaklı inovasyon ve esnek tedarik zincirleri, Türkiye'nin kalkınma stratejisinde kritik alanlardır. Özellikle Avrupa Birliği ile uyumlu yeşil mutabakat ve karbon nötr hedefleri bağlamında, dijitalleşme çevresel sürdürülebilirlik için de vazgeçilmezdir.

Yapılması Gerekenler

1. Veri Yetkinliklerinin Geliştirilmesi: Firmaların karar süreçlerinde büyük veriyi kullanabilmeleri için ulusal ölçekte dijital altyapı ve eğitim programları güçlendirilmelidir.

2. KOBİ'lerin Dijital Dönüşüm Destekleri: Dijital dönüşüm yalnızca

büyük ölçekli şirketlerin değil, KOBİ'lerin de kalkınmaya katkısı için kritik önemdedir. Devlet destekleri, danışmanlık ve ortak platformlarla yaygınlaştırılmalıdır.

3. İnsan Kaynağının Güçlendirilmesi: Dijitalleşmenin merkezinde insan vardır. İK politikaları, dijital becerilerin geliştirilmesi, yaşam boyu öğrenme ve dönüşüm liderliği konularına odaklanmalıdır.

4. Sektörel Stratejiler: Metal/elektronik gibi güçlü sektörlerin yanı sıra tekstil ve plastik gibi dijitalleşmede geride kalan sektörlerde hedefli politikalar uygulanmalıdır.

5. Ekosistem ve İş Birlikleri: Üniversiteler, teknoloji firmaları, kamu kurumları ve sanayi kuruluşları arasında güçlü iş birlikleri oluşturulmalıdır.

Sonuç

Türkiye'nin kalkınmasında dijitalleşme artık bir seçenek değil, zorunluluktur. Yapılan bu çalışma göstermektedir ki, firmalarımız müşteri ve operasyon süreçlerinde dijitalleşmeye adapte olmaya başlamış, ancak veriye dayalı iş yapış modellerinde ciddi mesafe kat edilmesi gerekmektedir. Bu açığın kapatılması, yalnızca firmaların rekabet gücünü değil, aynı zamanda Türkiye'nin küresel ekonomi içindeki konumunu da güçlendirecektir. Dijitalleşmeyi stratejik bir öncelik olarak ele alan ülkeler, geleceğin kazananları olacaktır. Türkiye de bu yolda güçlü adımlar atmalıdır.